

HLAVA II

UKLÁDÁNÍ JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ TRESTŮ

§ 16

Zrušení právnické osoby

(1) Soud může uložit trest zrušení právnické osoby právnické osobě se sídlem v České republice, pokud její činnost spočívala zcela nebo převážně v páčání trestného činu nebo trestných činů. Trest zrušení právnické osoby nelze uložit, vylučuje-li to povaha právnické osoby.

(2) Je-li právnickou osobou banka, může soud uložit trest zrušení právnické osoby až po vyjádření České národní banky k možnostem a důsledkům jeho uložení; k tomuto vyjádření soud přihlédne. Obdobně se věta první použije ohledně pojišťovny, zajišťovny, penzijního fondu, investiční společnosti, investičního fondu, obchodníka s cennými papíry, spořitelniho a úvěrního družstva, centrálního depozitáře, instituce elektronických peněz, platební instituce, provozovatele vypořádacího systému a organizátora trhu s investičními nástroji.

(3) Je-li právnickou osobou komoditní burza, může soud uložit trest zrušení právnické osoby až po vyjádření příslušného orgánu státní správy, který uděluje státní povolení k provozování burzy podle jiného právního předpisu, k možnostem a důsledkům jeho uložení; k tomuto vyjádření soud přihlédne.

(4) Právní mocí rozhodnutí, kterým byl uložen trest zrušení právnické osoby, vstupuje tato právnická osoba do likvidace.

(5) Z majetku právnické osoby, které byl uložen trest zrušení právnické osoby, mohou být uspokojeny pohledávky věřitelů, pokud nejde o majetek, u něhož je to vzhledem k jeho povaze nebo charakteru nebo k povaze spáchaného trestného činu vyloučeno.

K § 16

Trest zrušení právnické osoby je **nejpřísnějším trestem**, který může být právnické osobě uložen. Dle důvodové zprávy přichází uložení tohoto trestu v úvahu zejména tam, kde se právnická osoba svou podstatou začlenila např. do **organizovaného zločinu** a tvořila jeden z významných článků organizace.

Podle příslušné občanskoprávní úpravy (např. § 172 obč. zák. nebo § 93 z. o. k.) může u některých právnických osob státní zastupitelství podat příslušnému soudu návrh na zrušení právnické osoby. Vztah zákona o tr. odpovědnosti p. o. a občanského zákoníku nebo zákona o obchodních korporacích ale není v tomto směru upraven. Civilní úprava by patrně mohla mít přednost tam, kde uložení trestní sankce postrádá reálný význam – např. u tzv. prázdných schránek, tedy právnických osob, jež nemají žádný majetek, jenž by trestní sankcí mohl být postižen, a kde by uložení trestní sankce bylo jen formální povahy. I v takovém případě by však bylo dle našeho názoru nezbytné postupovat podle § 32 ve vztahu k úkonům směřujícím k zániku právnické osoby (srov. komentář k § 10 a § 32).

Pro uložení trestu zrušení právnické osoby není určující, co je předmětem činnosti právnické osoby deklarovaným v zakladatelském dokumentu nebo zapsaném ve veřejném

rejstříku, ale přímo faktická činnost trestně odpovědné právnické osoby (Grivna, Šimánová, 2021, s. 186).

Trest zrušení právnické osoby se v praxi hojně ukládá v případech tzv. prázdných schránek, tj. účelových právnických osob zakládaných za účelem páchání trestné činnosti, aniž by skutečně vyvíjeli jakoukoliv podnikatelskou činnost. Nejčastěji se pak jedná o případy právnických osob, které jsou účelově zakládány jako součást řetězců tzv. karuselových obchodů, v rámci kterých dochází k formálnímu přeprodeji zboží nebo služeb, kdy dané právnické osoby v daném řetězci úmyslně krátí příslušné daně.

K odst. 1

V prvním odstavci jsou vymezeny základní podmínky, které zákon vyžaduje pro uložení trestu zrušení právnické osoby. **Jedná se o dvě podmínky pozitivní a jednu negativní**, přičemž tyto podmínky musejí být **kumulativně** splněny, aby mohl být trest zrušení právnické osoby uložen.

Pozitivními podmínkami jsou:

1. trestně odpovědná právnická osoba má své sídlo v České republice;
2. činnost této právnické osoby spočívala zcela nebo převážně v páchání trestného činu nebo trestných činů.

Negativní podmínkou je skutečnost, že uložení trestu zrušení právnické osoby **nevylučuje** povaha právnické osoby.

Pokud jde o otázku sídla právnické osoby, pro účely § 16 odst. 1 je rozhodující sídlo uvedené v zakladatelské právním jednání právnické osoby a zapsané ve veřejném rejstříku, tj. zapsané (formální) sídlo a nikoliv sídlo skutečné (srov. komentář k § 2 odst. 1). Trest nelze uložit **zahraniční právnické osobě**, a to ani tehdy, má-li tu svůj podnik (resp. obchodní závod), organizační složku, majetek nebo zde vykonává svou činnost. Důvodem je pochybnost o vymahatelnosti takového trestu v jiném právním prostředí. Takovéto zahraniční právnické osobě ovšem lze uložit jiné tresty, třeba trest propadnutí majetku nebo zákazu činnosti.

Stejně tak nemůže být trest zrušení uložen **samotnému podniku** (obchodnímu závodu) **nebo organizační složce**, neboť tyto nemají právní osobnost (§ 15 odst. 1 obč. zák.) a nejsou dle zákona trestně odpovědné.

Problém by však v praxi mohla činit výše uvedená druhá pozitivní podmínka, a to zejména s ohledem na neurčitý pojem „**převážně**“. Bude tedy úlohou soudu určit konkrétní obsah tohoto pojmu a tím zajistit větší právní jistotu v rámci trestního řízení. Pravděpodobně tomu tak bude tehdy, bude-li **trestná činnost právnické osoby převažovat nad její řádnou, legální činností**. Jazykovým výkladem lze dospět také k závěru, že trest zrušení právnické osoby nebude moci být uložen za situace, kdy se právnická osoba dopustí jednorázově jediného trestného činu, neboť zákon používá nedokonavého tvaru „**páchání**“, a nikoliv jeho dokonavé formy „**spáchání**“, s výjimkou případů, kdyby trestná činnost pokračovala po delší dobu nebo kdyby i kratší dobu trvajícím jednáním mělo významné negativní důsledky. Tento trest tedy bude postihovat právnickou osobu zpravidla za určitou **soustavnou trestnou činnost**. V praxi bude trest ukládán zejména v případech tzv. zločineckých organizací založených např. za účelem legalizace výnosů z trestné činnosti, krácení daní, výroby a distribuce omamných a psychotropních látek apod., u nichž jiné opatření než zrušení fakticky nepřichází v úvahu.

K uložení trestu zrušení právnické osoby nestačí jen ojedinělé vybočení z jejího legálního působení, pokud nelze dovodit, že její činnost spočívá výlučně nebo alespoň převážně

(z hlediska času, vynaložených prostředků, počtu zainteresovaných osob, rozsahu aktivit apod.) v páchání trestné činnosti. V případě založení právnické osoby je přitom zřejmé, že do obchodního rejstříku bude navenek zapsána činnost zcela legální (NS 3 Tdo 788/2018 nebo NS 3 Tz 22/2020).

Pokud jde o negativní podmínku, **nelze** trest zrušení právnické osoby **uložit** v trestním řízení těm **právnickým osobám, u nichž to vylučuje jejich povaha** (např. u osob zřízených zákonem, které mohou být zrušeny jen zákonem, u územně samosprávných celků, státních fondů, profesních samosprávných komor, zaměstnaneckých pojišťoven, veřejných vysokých škol, ale i u některých státních příspěvkových organizací, právnických osob a i obchodních společností, které plní zvláštní státní funkce nebo poskytují služby veřejného zájmu apod.).

Zcela nová rozhodovací praxe Nejvyššího soudu reaguje na specifickou situaci, kdy před zahájením trestního stíhání nebo v jeho průběhu dojde ke zrušení právnické osoby podle hlavy V., oddílu 6 občanského zákoníku soudem. V takovém případě za splnění dalších zákonných podmínek nelze v trestním stíhání pokračovat a musí být zastaveno v souladu s § 1 odst. 2 zák. o tr. odpovědnosti p. o. a § 11 odst. 1 písm e) tr. řádu (NS 15 Tz 9/2023). V takovém případě pochopitelně uložení trestu zrušení právnické osoby nepřichází v úvahu.

K odst. 2

Speciální požadavky klade zákon o tr. odpovědnosti p. o. na soud tehdy, má-li být trest zrušení právnické osoby uložen **bance**. Termín „banka“ je třeba pro účely tohoto ustanovení vykládat ve smyslu § 1 odst. 1 zák. o bankách, podle kterého se bankami rozumějí akciové společnosti se sídlem v České republice, které přijímají vklady od veřejnosti a poskytují úvěry a které k výkonu těchto činností mají bankovní licenci udělovanou ČNB. Podle důvodové zprávy si soud ještě před uložení tohoto trestu vyžádá **vyjádření** centrální banky, kterou je **ČNB**, k možnostem a důsledkům jeho uložení, zejména jaký je význam stíhané právnické osoby pro stabilitu finančního trhu a jaké dopady lze očekávat v důsledku jejího případného zrušení. K tomuto vyjádření je soud povinen přihlídnout a v rozhodnutí se s ním vypořádat, **není jím však vázán** a může rozhodnout i odchylně za předpokladu, že tento postup řádně odůvodní. Obdobně bude soud postupovat ohledně dalších regulovaných subjektů uvedených v § 16 odst. 2, nad nimiž **ČNB vykonává dohled** (§ 44 zák. č. 6/1993 Sb., o České národní bance), tj. ohledně pojišťoven, zajišťoven, penzijních fondů, investičních společností, investičních fondů, obchodníků s cennými papíry, spořitelních a úvěrních družstev (tzv. kampeliček), centrálního depozitáře, institucí elektronických peněz, platebních institucí, provozovatelů vypořádacích systémů a organizátorů trhů s investičními nástroji. Tím je zajištěna potřebná spolupráce s Českou národní bankou.

K odst. 3

Obdobná úprava jako u bank se předpokládá i u **komoditních burz**, jež vykonávají činnost na území České republiky na základě státního povolení udělovaného příslušným orgánem státní správy, kterým může být Ministerstvo průmyslu a obchodu nebo Ministerstvo zemědělství (kompetenční zákon). Uvedený specifický postup je odůvodněn významem a postavením komoditních burz, které na základě státního povolení zprostředkovávají obchody v širokém spektru komodit včetně základních a strategických surovin.

K odst. 4

V okamžiku, kdy nabude právní moci rozhodnutí, kterým byl uložen trest zrušení právnické osoby, vstupuje právnická osoba do likvidace. Do likvidace vstupuje příslušná právnická osoba bez dalšího přímo ze zákona. Podrobnosti o provedení likvidace a jmenování likvidátora stanoví § 38 o výkonu trestu zrušení právnické osoby (srov. komentář k § 38) a dále „netrestní“ právní předpisy, kterými se řídí likvidace příslušného druhu právnické osoby.

Likvidace právnických osob je obecně pro všechny právnické osoby upravena v § 187 až 209 obč. zák., která se tak použije pro všechny právnické osoby, pokud ze zákona o tr. odpovědnosti p. o. nebo z právního předpisu upravujícího příslušný druh právnické osoby nevyplývá něco jiného. Občanský zákoník pak obsahuje ještě zvláštní ustanovení pro likvidaci některých právnických osob (§ 269 až 273 obč. zák. pro likvidaci spolků, § 376 až 381 obč. zák. pro likvidaci nadací, nadačních fondů a ve spojení s § 418 i pro likvidaci ústavů). Pro některé právnické osoby speciální úpravu likvidace, která se od obecné úpravy v občanském zákoníku odchyluje či ji naopak doplňuje, obsahují zvláštní zákony, na základě kterých byly tyto právnické osoby zřízeny. Jedná se např. o § 37 až 39 a § 94 z. o. k. pro všechny obchodní korporace, § 242 z. o. k. pro společnosti s ručením omezeným, § 549 až 551 z. o. k. pro akciové společnosti, § 756 z. o. k. pro bytová družstva, § 771 a 772 z. o. k. pro sociální družstva, § 36 zák. o bankách pro banky, § 9 a § 15 zák. č. 77/1997 Sb., o státním podniku, pro státní podniky, § 9 zák. č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, § 125, § 126 a § 128 zák. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) pro školské právnické osoby atd. Na právnické osoby veřejného práva budou příslušná ustanovení občanského zákoníku o likvidaci dopadat v rozsahu, v jakém nebude upravena ve zvláštním předpise, a to jen ta ustanovení, která se slučují s právní povahou příslušné právnické osoby veřejného práva (§ 20 odst. 2 obč. zák.).

Účelem likvidace je vypořádat majetek zrušené právnické osoby (likvidační podstatu), vyrovnat dluhy věřitelům a naložit s čistým majetkovým zůstatkem, jež vyplyne z likvidace (s likvidačním zůstatkem), podle zákona (§ 187 odst. 1 obč. zák.).

Je otázkou, jak postupovat v případech, že zákon pro určitý typ právnické osoby výslovně stanoví, že se likvidace takové právnické osoby neprovádí nebo že vypořádání jmění zrušené právnické osoby probíhá jiným způsobem. Takovým příkladem může být společenství vlastníků podle § 1194 obč. zák., ve vztahu k němuž zákon výslovně stanoví, že při jeho zrušení neprobíhá likvidace a práva a povinnosti společenství vlastníků přecházejí dnem zániku na vlastníky jednotek v poměru stanoveném podle podílu každého vlastníka jednotky na společných částech domu (§ 1216 obč. zák.). V takových případech dle našeho názoru příslušná zrušená právnická osoba do likvidace nevstoupí a její jmění se vypořádá způsobem, který zákon obecně předvídá pro případ jejího zrušení.

K odst. 5

Zákonodárce se snaží chránit práva třetích osob, a proto umožňuje, aby byly z majetku právnické osoby uspokojeny pohledávky věřitelů. Zákon o tr. odpovědnosti p. o. by v tomto případě měl být vykládán široce, tedy tak, že za věřitele bude považována každá osoba, která má vůči společnosti určitou pohledávku (což mohou být např. i zaměstnanci, kterým nebyla vyplacena mzda).

Podmínkou pro to, aby mohly být pohledávky uspokojeny, je skutečnost, že se nejedná o **takový majetek právnické osoby**, u něhož je uspokojení pohledávek vzhledem k jeho

povaze nebo charakteru nebo k povaze spáchaného trestného činu vyloučeno. Zákondárce měl na mysli pravděpodobně takový majetek, který pachatel např. získal trestným činem nebo jako odměnu za něj nebo který ke spáchání trestného činu užil (srov. § 70 odst. 1 tr. zákoníku).

Judikatura:

■ [...] pro uložení trestu zrušení právnické osoby není rozhodující, co je předmětem činnosti právnické osoby deklarovaným v zakladatelském dokumentu nebo zapsaným ve veřejném rejstříku. Podstatná je jen faktická činnost trestně odpovědné právnické osoby. Může jít o právnickou osobu, která byla již založena přímo za účelem páchání trestné činnosti, byť navenek pochopitelně deklarovala a do obchodního či jiného příslušného rejstříku si nechala zapsat legální předmět činnosti, ale také se mohla právnická osoba „dopracovat“ k páchání trestné činnosti až postupně a třeba i v důsledku personálních či majetkových změn nastalých u ní (např. změnou osob společníků či členů statutárního orgánu, nedostatkem potřebných peněžních prostředků apod.). Nestáčí, byla-li trestná činnost právnické osoby jen ojedinělým vybočením z legálního působení, pokud nelze dovodit, že její činnost spočívá výlučně nebo alespoň převážně (z hlediska času, vynaložených prostředků, počtu zainteresovaných osob, rozsahu aktivit apod.) v páchání trestné činnosti. (**usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 8. 2018, sp. zn. 3 Tdo 788/2018**)

■ Trest zrušení právnické osoby je nejprísnejším druhem trestu, který lze uložit trestně odpovědné právnické osobě. V § 16 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob je stanovena řada omezujících podmínek, které musejí být pro jeho uložení splněny kumulativně. Jednou z podmínek je, že činnost trestně odpovědné právnické osoby spočívala zcela nebo převážně v páchání trestného činu nebo trestných činů. Činnost právnické osoby spočívala zcela v páchání trestného činu nebo trestných činů, pokud se právnická osoba vůbec nezabývala legální činností, ale výlučně aktivitami zakládajícími její trestní odpovědnost nebo i trestní odpovědnost jednajících fyzických osob. Převážným pácháním trestného činu nebo trestných činů v činnosti právnické osoby se rozumí situace, kdy se jedná o nadpoloviční většinu činnosti dané právnické osoby resp. protiprávní činy fyzických osob, které se přičítají právnické osobě jako její trestné činy, musejí tvořit nadpoloviční většinu její činnosti. Nestáčí však, byla-li trestná činnost právnické osoby jen ojedinělým vybočením z jejího jinak legálního působení [...]. (**rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. 3 Tz 22/2020**)

■ [82]. Jestliže orgány činné v trestním řízení trvaly na trestním stíhání (a odsouzení) zaniklé obviněné právnické osoby (a nechtěly zastavit trestní stíhání pro jeho nepřipustnost – viz část IV./3. odůvodnění tohoto rozsudku), a to i přes vlastní pochybení, v jejichž důsledku nechaly vymazat obviněnou právnickou osobu z obchodního rejstříku (a tedy i zaniknout), měly dosáhnout obnovení již zaniklé právnické osoby, resp. zrušení výmazu obviněné, aby vůbec existoval subjekt, který chtějí stíhat (viz výše). Zřejmě jediným takovým přípustným a v nynějším právním řádu upraveným způsobem je institut obnovení právnické osoby upravený v § 209 odst. 1 o. z., kterého měl využít i dozorový státní zástupce, chtěl-li podat na zaniklou obviněnou právnickou osobu obžalobu. Objevil-li se totiž zájem hodný právní ochrany, soud (v daném případě rejstříkový soud) na návrh toho, kdo osvědčí právní zájem (tedy i na návrh státního zástupce), podle § 209 odst. 1 o. z. zruší výmaz právnické osoby, rozhodne o její likvidaci a jmenuje likvidátora. Kdo vede veřejný rejstřík (v daném případě rejstříkový soud), do něho podle tohoto rozhodnutí zapíše obnovení právnické osoby, skutečnost, že je v likvidaci, a údaje o likvidátorovi. Od obnovení se na právnickou osobu hledí, jako by nikdy nezanikla. Státní zástupce tak mohl rejstříkovému soudu, který předtím v rozporu se zákonem (viz bod IV./9. odůvodnění tohoto rozsudku) vymazal obviněnou právnickou osobu, podle § 209 odst. 1 o. z. navrhnout její obnovu z důvodu veřejného zájmu na jejím trestním stíhání, protože byla vymazána z obchodního rejstříku na základě neplatného úkonu likvidátora podle § 32 odst. 1 t. o. p. o. (jeho návrhu na vymazání obviněné z obchodního rejstříku), v rozporu se zákonným zákazem stanoveným v § 32 odst. 2 t. o. p. o. a bez svolení k zániku (výmazu z obchodního rejstříku) soudcem pro přípravné řízení podle § 32 odst. 3 t. o. p. o. Neučinil-li tak státní zástupce a podal-li přesto na neexistující

právníckou osobu obžaloba, neměl takový postup akceptovat ani soud prvního stupně, k němuž byla podána obžaloba, a měl podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrátit věc státnímu zástupci k došetření spočívajícímu v odstranění závažných procesních vad přípravného řízení, které nelze napravit v řízení před soudem, neboť byla podána obžaloba na již zaniklou právníckou osobu.

[83] [...] V případě vymazané právnícké osoby by tedy místně příslušným soudem byl ten, u něhož byla právnícká osoba zapsána před jejím výmazem. [...]

[84] K vyvolání takového řízení podle § 209 odst. 1 o. z. může být nepochybně aktivně legitimován i státní zástupce. Podle § 209 odst. 1 o. z. (rejstříkový) soud zruší výmaz právnícké osoby na návrh „toho, kdo osvědčí právní zájem“. Za takovou osobou lze nepochybně pokládat i státního zástupce, který jako veřejný žalobce zastupuje zájem státu na spravedlivém trestním postihu pachatelů trestné činnosti. Veřejným právním zájmem pak může být i potřeba prostého vyslovení viny pachatele – právnícké osoby (a případně i jeho účinné potrestání, je-li to vůbec vzhledem k obnovení právnícké osoby bez nově zjištěného majetku možné), neboť i tím lze naplňovat účel trestního řízení, jak je vymezen v § 1 tr. ř., který spočívá mimo jiné též v náležitém zjištění trestných činů, působení k upevnování zákonitosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti atd. [...] **(rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2023, sp. zn. 15 Tz 9/2023)**

■ Státní zástupce se ve svém odvolání domáhal uložení obžalované trestu zrušení právnícké osoby. Pro uložení tohoto v podstatě nejpřísnějšího možného druhu trestu podle zák. o tr. odpovědnosti p. o. vyžaduje tento zákon ve svém ustanovení § 16 odst. 1 mimo jiné splnění podmínky, že činnost právnícké osoby spočívala zcela nebo převážně v páchání trestného činu či trestných činů. Tato zákonná podmínka v případě obžalované J., s.r.o., ovšem splněna nebyla. Obžalovaná vykonávala běžnou podnikatelskou činnost, o čemž svědčí mimo jiné i to, že i v rozhodné době měla dle výše uvedené zprávy Okresní správy sociálního zabezpečení Karlovy Vary vícero zaměstnanců. Z žádného z důkazů provedených v hlavním líčení nelze dovodit, že by kupříkladu z hlediska času, vynaložených prostředků, počtu zainteresovaných osob a rozsahu jejich aktivit její činnost převážně (z větší části veškeré její činnosti) směřovala k páchání trestného činu či trestných činů, nebo že by dokonce byla přímo založena za účelem páchání trestného činu či trestných činů. Již jen z tohoto důvodu jí proto nebylo možno uložit státním zástupcem požadovaný trest zrušení právnícké osoby. Státní zástupce poukazoval na to, že obžalovaná si od zahájení své podnikatelské činnosti neplní své daňové povinnosti a tím soustavně páchá daňovou trestnou činnost. K tomu je ale třeba uvést, že ne každé neplnění daňové povinnosti lze považovat za trestný čin.

Z dokazování doplněného odvolacím soudem ve veřejném zasedání, konkrétně z opatřeného rejstříkového spisu Krajského soudu v Plzni sp. zn. C 27791 vyplynulo, že v současné době je jednak vedena exekuce na obchodní podíl původně spoluobžalovaného J. D. v obžalované J., s.r.o. (na podkladě exekučního příkazu sp. zn. 108 EX 00010/13-027 soudního exekutora JUDr. Z. Z.), a jednak že byl dán podnět ke zrušení této obchodní společnosti s likvidací, neboť v určené lhůtě nedoložila rejstříkovému soudu platné živnostenské oprávnění k předmětu podnikání, který byl zapsán v obchodním rejstříku. V současné době není zřejmé, jaký bude výsledek tohoto řízení (není vyloučeno, že dojde ke zrušení obžalované obchodní společnosti a její likvidaci mimo trestní řízení). To ale nic nemění na tom, že nebyly splněny podmínky pro uložení obžalované J., s.r.o., trestu zrušení právnícké osoby v tomto trestním řízení. **(usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 6. 2016, sp. zn. 6 To 148/2016)**

■ Pokud jde o uložení trestu zrušení právnícké osoby, ten byl uložen evidentně v rozporu s ustanovením § 16 odst. 1 TOPOZ, neboť v hlavním líčení nebylo žádným způsobem prokázáno (nebylo vůbec předmětem dokazování), že by trestná činnost obžalované spočívala zcela nebo převážně v páchání trestného činu nebo trestných činů, což je základní podmínka pro uložení tohoto druhu trestu. Podle odvolání je tedy zřejmé, že uložení trestu zrušení právnícké osoby je nejen nepřiměřeně tvrdé, ale zejména nezákonné. **(usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 1. 8. 2019, sp. zn. 8 Tdo 292/2017)**

Související ustanovení:

§ 14 – přiměřenost trestu a ochranného opatření, § 15 – druhy trestů a ochranných opatření

Související předpisy:

§ 172, § 187 až 209, § 269 až 273, § 376 až 381, § 418, § 1216 obč. zák., – § 70 tr. zákoníku, – § 37 až 39, § 93, § 94, § 242, § 549 až 551, § 756, § 757, § 771 až 772 z. o. k., – § 1, § 36 zák. o bankách, – kompetenční zákon, – zák. č. 6/1993 Sb., o České národní bance

§ 17**Propadnutí majetku**

(1) Soud může uložit trest propadnutí majetku, odsuzuje-li právnickou osobu za zvlášť závažný zločin, kterým pro sebe nebo jiného získala nebo se snažila získat majetkový prospěch.

(2) Bez podmínek odstavce 1 může soud uložit trest propadnutí majetku pouze v případě, že trestní zákoník uložení tohoto trestu za spáchaný zločin dovoluje.

(3) Propadnutí majetku postihuje celý majetek právnické osoby nebo tu jeho část, kterou soud určí.

(4) Je-li právnickou osobou banka nebo zahraniční banka, jejíž pobočka vykonává činnost na území České republiky na základě bankovní licence udělené Českou národní bankou nebo na základě principu jednotné licence podle jiného právního předpisu, může soud uložit trest propadnutí majetku až po vyjádření České národní banky k možnostem a důsledkům jeho uložení; k tomuto vyjádření soud přihledne. Obdobně se věta první použije ohledně pojišťovny, pobočky pojišťovny, zajišťovny, pobočky zajišťovny, penzijního fondu, investiční společnosti, investičního fondu, obchodníka s cennými papíry, pobočky obchodníka s cennými papíry, spořitelního a úvěrního družstva, centrálního depozitáře, instituce elektronických peněz, pobočky zahraniční instituce elektronických peněz, platební instituce, provozovatele vypořádacího systému a organizátora trhu s investičními nástroji.

K § 17

Zákon o tr. odpovědnosti p. o. umožňuje uložit právnické osobě trest propadnutí majetku, který se ukládá dle trestního zákoníku také osobám fyzickým. Právní úprava v zákoně o tr. odpovědnosti p. o. je speciální, ale i zde je třeba subsidiárně použít tr. zákoník, a to § 66 odst. 5, dle kterého propadlý majetek připadá státu. Obecně lze říci, že jsou podmínky pro uložení trestu propadnutí majetku právnické osobě nastaveny v zákoně o tr. odpovědnosti p. o. shodně, jako je tomu v trestním zákoníku. Ukládání tohoto trestu by nemělo být nadužíváno, neboť jím stát zasahuje do ústavně zaručeného práva vlastnit majetek, které je přiznáváno i právnickým osobám, ba dokonce je to **jedno z mála Listinou (čl. 11 odst. 1) a Úmluvou (Protokolem) garantovaných práv, jež mají i právnické osoby.** Podle dostupných statistik je tento trest ukládán soudy minimálně a jeho ukládání v praxi nečiní větší potíže.

K odst. 1

Trest propadnutí majetku může soud uložit jen tehdy:

- spáchala-li právnická osoba **zvlášť závažný zločin a** (současně)
- tímto (zvlášť závažným) zločinem pro sebe nebo jiného získala nebo se snažila získat **majetkový prospěch.**

Dle § 14 tr. zákoníku jsou zvláště závažnými zločiny ty úmyslné trestné činy, za něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let. Tento trest bude možné uložit např. za spáchání trestného činu vydírání podle § 175 odst. 4 tr. zákoníku nebo trestného činu podvodu podle § 209 odst. 5 tr. zákoníku.

Při výkonu trestu propadnutí majetku je třeba přihlížet k § 345 až 349 tr. řádu.

K odst. 2

Pokud nejsou splněny podmínky uložení trestu dle § 17 odst. 1, může soud uložit trest propadnutí majetku, pouze pokud ho dovoluje uložit za spáchaný zločin trestní zákoník. Půjde např. o kvalifikované skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi dle § 168 odst. 3 a 4 tr. zákoníku, trestného činu svěření dítěte do moci jiného dle § 169 odst. 2 a 3 tr. zákoníku, trestného činu kuplířství dle § 189 odst. 2, 3 a 4 tr. zákoníku, trestného činu podílnictví dle § 214 odst. 3 a 4 tr. zákoníku, trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 odst. 3 a 4 tr. zákoníku nebo trestného činu podplacení dle § 332 odst. 2 tr. zákoníku.

K odst. 3

Trestem může být postižen buď **celý** majetek právnické osoby, nebo jen jeho **část**. Na jednotlivou věc se vztahuje ustanovení o trestu propadnutí věci podle § 19.

Při ukládání tohoto trestu je třeba přihlížet k tomu, zda vůči právnické osobě není vedeno insolvenční řízení, zejména např. zda na majetek právnické osoby nebyl prohlášen konkurz (§ 244 a násl. insolvenčního zákona). V takovém případě by totiž uložení trestu propadnutí majetku mělo negativní dopady na plnění závazků právnické osoby vůči věřitelům (srov. § 14 odst. 3).

K odst. 4

Podobně jako u trestu zrušení právnické osoby (srov. § 16 odst. 2) má soud povinnost vyžádat si v některých případech **vyjádření příslušných orgánů**. V případě, že právnickou osobou, které má být uložen trest propadnutí majetku, bude banka nebo zahraniční banka, jejíž pobočka vykonává činnost na území České republiky na základě bankovní licence udělené Českou národní bankou nebo na základě principu jednotné licence podle zvláštního právního předpisu, vyžádá si soud vyjádření České národní banky k možnostem a důsledkům jeho uložení (u pobočky zahraniční banky, a to i takové, která v ČR podniká na základě principu jednotné licence v rámci EU, se nežádá vyjádření zahraničního dohledového orgánu v místě udělené bankovní licence, ale zdejší České národní banky). K tomuto vyjádření je soud povinen přihlídnout a v rozhodnutí se s ním vypořádat. Obdobně bude soud postupovat ohledně dalších v § 17 odst. 4 vyjmenovaných právnických osob.

Související ustanovení:

§ 7 – trestné činy, § 14 – přiměřenost trestu a ochranného opatření, § 15 – druhy trestů a ochranných opatření, § 16 – zrušení právnické osoby

Související předpisy:

čl. 11 Listiny, – Protokol č. 1 Úmluvy, – § 14, § 66 tr. zákoníku, – § 345 až 349 tr. řádu, – § 244 a násl. insolvenčního zákona